

ความรู้ความเข้าใจของประชาชนในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน: ศึกษาเฉพาะกรณีนิติ
ปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Knowledge and Understanding of People in Ombudsman Authority: A Case Study of Graduate
Students of Faculty of Social Sciences, Kasetsart University

รุจรวี ศุภศิริสินธุ์¹
Rujrawee Supasirisin¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจและเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของประชาชนในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินกับปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยด้านการรับข้อมูลเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย คือ นิสิตปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 245 คน ระหว่างปีการศึกษา 2555 ถึง 2556 โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมทางสถิติ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และ one-way ANOVA โดยมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินในระดับปานกลาง และกลุ่มตัวอย่างที่มีหน่วยงานที่สังกัด รายได้ต่อเดือน การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน และการอบรมกล่อมเกลากฎหมายที่ต่างกัน จะมีความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินต่างกัน แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยด้านเพศ ภาควิชาที่สังกัด และอายุการทำงานที่ต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ต่างกัน

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the level of knowledge and understanding and to compare the knowledge and understanding level with the people's personal qualities along with the factors contributing to the consumption of information about the ombudsman's authorities. This research was conducted among 245 graduate students at the Faculty of Social Sciences at the Kasetsart University within the timeframe of the 2555 BE and 2556 BE academic years. The questionnaires were used as a tool to collect data. The statistical methods used in data analysis were frequency, percentages, means, standard deviations, t-test and one-way ANOVA as statistical parameters with a 0.05 level of significance. The results show that the sample have a moderate level of knowledge about authorities of the ombudsman. The research also indicates that the sample with different working backgrounds, monthly income, the consumptions of information about the ombudsman's authorities, and political backgrounds have different levels of knowledge and understanding of the authority of the ombudsman. In contrast, the sample with different genders, faculty majors and work experiences have indifferent levels of such knowledge and understanding.

Key Words: ombudsman, authority

e-mail address: yeppun@gmail.com

¹ บริษัท แบล็คบ็อกซ์ ทิม จำกัด 10/3 ซอยพหลโยธิน 2 ถนนพหลโยธิน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

¹ Blackbox Co., Ltd. 10/3 Soi Pahol Yothin 2, Pahol Yothin Road, Phayathai, Bangkok 10400

คำนำ

ถึงแม้ว่าผู้ตรวจการแผ่นดินจะเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เป็นเวลากว่าสิบปีแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งที่มีผลต่อการดำเนินการของผู้ตรวจการแผ่นดิน นั่นคือ ปัญหาเกี่ยวกับการรับรู้และเข้าใจถึงบทบาทของผู้ตรวจการแผ่นดินที่ยังไม่ทั่วถึง ประชาชนส่วนใหญ่รับรู้ถึงการมีสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินแต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินและแนวทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน อันมีผลกระทบต่อการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดินค่อนข้างมาก ซึ่งความรู้ หมายถึง พฤติกรรมและสภาพการณ์ต่างๆซึ่งเป็นการจำไม่ว่าจะเป็นการระลึกถึงหรือระลึกได้ก็ตามเป็นสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นอันสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้โดยเริ่มต้นจากการรวบรวมสาระต่างๆเหล่านั้น จนกระทั่งพัฒนาไปสู่ขั้นที่มีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นไป ส่วนความเข้าใจ หมายถึง ขั้นตอนสำคัญของการสื่อความหมายโดยอาศัยความสามารถทางสมองและทักษะซึ่งอาจจะกระทำได้โดยการใช้ปากเปล่า ข้อเขียน ภาษาหรือสัญลักษณ์ต่างๆ โดยการทำความเข้าใจนั้นอาจไม่มีผลสมบูรณ์เสมอไป เพราะไม่อาจจับประเด็นสิ่งที่อ่านได้ทั้งหมด อย่างไรก็ตามพฤติกรรมความเข้าใจนี้แบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ การแปล การตีความและการสรุปอ้างอิง (Bloom, Benjamin S., J. Thomas Hastings and George F. Madaus, 1971)

ผู้ตรวจการแผ่นดิน (Ombudsman) เป็นสถาบันที่ให้ประชาชนนำความทุกข์ของตนที่ได้รับความเป็นธรรมจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐมาร้องเรียนได้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจะถือเอาทุกข์ของราษฎรเป็นหลัก หากราษฎรมีทุกข์อันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ว่าการกระทำนั้นจะชอบ หรือ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ชอบด้วยหน้าที่หรือไม่ ถ้าการนั้นยังความไม่เป็นธรรมให้เกิดขึ้นผู้ตรวจการแผ่นดินก็มีหน้าที่ตรวจสอบ และทำรายงานเสนอให้มีการแก้ไขโดยหน่วยงานของรัฐ หากหน่วยงานของรัฐไม่ปฏิบัติตามผู้ตรวจการแผ่นดินก็ไม่มีอำนาจสั่งการแต่ประการใด อำนาจเพียงประการเดียวของผู้ตรวจการแผ่นดิน คือ มีอำนาจทำรายงานเสนอรัฐสภาและพิมพ์เผยแพร่ให้สาธารณชนทราบ จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินต่างจากองค์กรตรวจสอบอื่นในรัฐธรรมนูญ เพราะผู้ตรวจการแผ่นดินจะไม่มีอำนาจสั่งการหรือพิพากษา แต่จะมีอำนาจทำรายงานเสนอแนะให้องค์กรอื่นโดยเฉพาะรัฐสภาใช้การควบคุมทางการเมืองตลอดจนสื่อมวลชน และประชาชนให้ติดตามหาชนวิพากษ์วิจารณ์หน่วยงานรัฐนั้นได้ (มานิตย์ จุ่มปา, 2555) นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังได้เพิ่มอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินในการดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย รวมถึงให้มีอำนาจในการศึกษาประเมินผล การจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ รวมทั้งข้อพิจารณาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในกรณีที่เห็นว่าจำเป็น ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่ามิชอบด้วยกฎหมายมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ก็ให้มีอำนาจเสนอเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญ และในกรณีที่เห็นว่ากฎหมาย คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือความชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้มีอำนาจเสนอเรื่องไปยังศาลปกครองได้ (นฤกุล สัจจสุตติเสรี, 2550)

ดังนั้น ปัญหาดังกล่าวจึงนำมาสู่การศึกษาความรู้ความเข้าใจของประชาชนในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินและศึกษาเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของประชาชน ในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินกับปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยด้านการรับข้อมูลเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

อุปกรณ์และวิธีการ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย 4 ภาควิชา ได้แก่ โครงการสหวิทยาการ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชาจิตวิทยา และภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 627 คน

การสุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 1 การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมด้วยการใช้สูตรของ Yamane ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 245 คน

ขั้นที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยเลือกสุ่มตัวอย่างประชากรในแต่ละกลุ่มและในแต่ละชั้นภูมิ โดยจะทำการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling)

ขั้นที่ 3 ทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวกของผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการนำแบบสอบถามไปสอบถามตามจำนวนที่ได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้น โดยยึดแนวทางจากทฤษฎีและผลงานที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาความรู้แล้วความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล อันประกอบด้วย เพศ ภาควิชาที่สังกัด อาชีพการทำงาน หน่วยงานที่สังกัด และ รายได้ต่อเดือน โดยคำถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยคำถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ระดับการให้คะแนนชุดคำถามเป็น 3 ระดับ คือ สูง, ปานกลาง และต่ำ ซึ่งกำหนดเป็นคะแนน 3, 2 และ 1 ตามลำดับ เมื่อรวบรวมและแจกแจงความถี่แล้วใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเป็นเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.00 หมายถึง ระดับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินสูง และค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.66 หมายถึง ระดับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินต่ำ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมกลุ่มอภิมหาทางการเมืองจากครูอาจารย์ ครอบครัว สื่อมวลชนและกลุ่มเพื่อน ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ระดับการให้คะแนนชุดคำถามเป็น 3 ระดับ คือ สูง, ปานกลาง และต่ำ ซึ่งกำหนดเป็นคะแนน 3, 2 และ 1 ตามลำดับ เมื่อรวบรวมและ

แจกแจงความถี่แล้วใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเป็นเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.00 หมายถึง ระดับการอบรมกล่อมเกลாதางการเมืองสูง และค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.66 หมายถึง ระดับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองต่ำ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจของประชาชนในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยใช้ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 2 ระดับ คือ ใช่ และ ไม่ใช่ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ ตอบถูกได้ 1 คะแนน และตอบผิดได้ 0 คะแนน เมื่อรวบรวมและแจกแจงความถี่แล้วใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเป็นเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล ซึ่งในส่วนนี้จะแบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 กรณี คือ การวิเคราะห์ความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นรายข้อ ซึ่งแบ่งคะแนนเฉลี่ยออกเป็น 3 กลุ่ม คือ สูง ปานกลาง และต่ำ โดยค่าเฉลี่ย 0.68 - 1.00 หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจรายข้อในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินสูง และ ค่าเฉลี่ย 0.00 – 0.33 หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจรายข้อในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินต่ำ และการวิเคราะห์ความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินโดยรวมซึ่งแบ่งคะแนนเฉลี่ยออกเป็น 3 กลุ่ม คือ สูง ปานกลาง และต่ำ โดยค่าเฉลี่ย 13.34 – 20.00 หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจโดยรวมในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินสูง และ ค่าเฉลี่ย 0.00 – 6.66 หมายถึง ระดับความรู้และความเข้าใจโดยรวมในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินต่ำ

ผลและวิจารณ์การทดลอง

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

นิสิตปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ระหว่างปีการศึกษา 2555 ถึง 2556 เมื่อจำแนกตามเพศ คิดเป็นเพศชาย ร้อยละ 32.2 และเพศหญิง ร้อยละ 67.8 จำแนกตามภาควิชาที่สังกัด พบว่า สังกัดภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.1 และสังกัดภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 1.2 จำแนกตามอายุการทำงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุการทำงาน 1 เดือน – 5 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.8 และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุการทำงาน 10 – 15 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.1 จำแนกตามหน่วยงานที่สังกัด พบว่า กลุ่มตัวอย่างสังกัดหน่วยงาน ราชการ / รัฐวิสาหกิจ/ องค์กรอิสระ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.8 และเป็นนิสิต/นักศึกษา/ว่างงาน น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.2 จำแนกตามรายได้ที่ได้รับต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรายได้ต่อเดือน 8,001 – 15,000 บาท จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.8 และมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 8,000 บาท จำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.3

ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินโดยภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{x} = 1.606$) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินในระดับต่ำ มีจำนวนมากที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 53.5 และกลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินในระดับสูง มีจำนวนน้อยที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 11.0 ทั้งนี้อาจเกิดจากช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการ

แผ่นดินไม่มีความหลากหลาย ทำให้ผู้ที่มีความสนใจมีช่องทางการรับข้อมูลดังกล่าวลดน้อยลง อันส่งผลให้ ซึ่งลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับที่ ฤทธิ์ชัย บุญตัน (2548: 83) ได้ศึกษาวิจัยไว้ โดยพบว่านักศึกษารัฐศาสตร์ที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาในระดับต่ำนั้นมีจำนวนมากที่สุด และรับรู้ข่าวสารดังกล่าวในระดับสูงนั้นมีจำนวนน้อยที่สุด

ข้อมูลเกี่ยวกับการอบรมกล่อมเกลາทางการเมือง

การอบรมกล่อมเกลາทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.1406$) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองในระดับปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.8 และกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองในระดับต่ำ มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.6 ทั้งนี้อาจเกิดจากเรื่องเกี่ยวกับการเมืองยังคงเป็นประเด็นที่อ่อนไหว แม้ว่าความสนใจทางการเมืองของประชาชนจะมีเพิ่มขึ้นมาก แต่ด้วยสาเหตุหลักข้างต้น ส่งผลให้การอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น อันสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ เอกภพ ลิมปวิบูล (2548: 60) โดยพบว่านิสิตปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ส่วนใหญ่จะได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง และส่วนน้อยที่ได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองในระดับต่ำ

ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจของประชาชนในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

ระดับความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 0.6061$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้และความเข้าใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 12.122$) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินในระดับปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.3 และมีความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินในระดับต่ำ มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.3 ทั้งนี้อาจเกิดจากบทบาทของหน่วยงานที่ไม่โดดเด่นนัก ทำให้ความสนใจที่จะเฝ้าหาความรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรนี้ไม่มากเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับ ฤทธิ์ชัย บุญตัน (2548: 96) ได้ศึกษาวิจัย พบว่านักศึกษารัฐศาสตร์ส่วนใหญ่มีความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาในระดับปานกลางและส่วนน้อยที่มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวระดับต่ำ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 นิสิตที่มีเพศต่างกัน จะมีความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินแตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐานไม่พบว่านิสิตที่มีเพศต่างกัน จะมีความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะการเรียนของระดับปริญญาโทที่เปิดโอกาสให้เพศชายและเพศหญิง สามารถแสดงความ

คิดเห็นได้อย่างมีความเสมอภาคกัน ทำให้ความแตกต่างระหว่างเพศไม่เป็นอุปสรรคในการมีความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับที่ จีระศักดิ์ ลีลิตรธรรม (2547: 91) ได้ศึกษาวิจัยไว้ โดยพบว่า นิสิตที่มีเพศแตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2540 ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 นิสิตที่มีภาควิชาที่สังกัดต่างกัน จะมีความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินแตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐานไม่พบว่า นิสิตที่มีภาควิชาที่สังกัดต่างกัน จะมีความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งเป็นไม่ไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนในปัจจุบันนั้นสามารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆได้สะดวกและรวดเร็ว ทำให้นิสิตมีความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินเท่ากัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จีระศักดิ์ ลีลิตรธรรม (2547: 94) ที่พบว่านิสิตที่เลือกสาขาวิชาที่เรียนแตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2540 ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 นิสิตที่มีอายุการทำงานต่างกัน จะมีความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินแตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐานไม่พบว่า นิสิตที่มีอายุการทำงานต่างกัน จะมีความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนิสิตปริญญาโทที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตปริญญาโทภาคปกติ ซึ่งมีความแตกต่างทางด้านอายุการทำงานน้อย โดยส่วนใหญ่มีอายุการทำงาน 1 เดือน – 5 ปี ถึงร้อยละ 60.8 ทำให้ความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินจึงยังไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของบุรณ์ศิริ ชุ่มปรานี (2546: 72) โดยพบว่านักข่าวที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 นิสิตที่มีหน่วยงานที่สังกัดต่างกัน จะมีความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินแตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า นิสิตที่มีหน่วยงานที่สังกัดต่างกัน จะมีความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านิสิตที่ทำงานอยู่ในส่วนของราชการ/รัฐวิสาหกิจ/องค์กรอิสระอาจจะมีส่วนได้ทำงานคลุกคลีและได้ทำความเข้าใจในเรื่องของผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งเป็นข้าราชการเหมือนกัน จึงทำให้ทราบถึงอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งลักษณะดังกล่าวไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุภาภรณ์ จันทรพัฒนะ (2546: 115-116) ซึ่งพบว่าข้าราชการที่มีหน่วยงานสังกัดแตกต่างกัน จะมีความรู้ความเข้าใจต่อระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 นิสิตที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน จะมีความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินแตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่านิสิตที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน จะมีความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านิสิตปริญญาโทที่มีรายได้มากแล้วมักทำงานในส่วนของเอกชนหรือธุรกิจส่วนตัวทำให้มีรายได้มากกว่าทำงานในส่วนของราชการ/รัฐวิสาหกิจ/องค์กรอิสระ ซึ่งมีโอกาสได้ทำงานคลุกคลีและทำความเข้าใจในเรื่องของผู้ตรวจการแผ่นดิน ส่งผลให้มีความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินอยู่ในระดับที่น้อยกว่านิสิตปริญญาโทที่มีรายได้น้อย ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับที่

นภัสวรรณ เตชะสีบ (2544: บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่า สมาชิกสภาและคณะกรรมการบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 6 นิสิตที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินต่างกัน จะมีความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินแตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า นิสิตที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินต่างกัน จะมีความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้อาจเพราะนิสิตสามารถเข้าถึงสื่อที่ทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินได้มาก จึงมีความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินมากตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สหัชชชัย โลจายะ (2543: 105) โดยพบว่า การเผยแพร่ข่าวสารของสื่อต่างๆมีผลทำให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิสามัญฆาตกรรมของเจ้าพนักงานตำรวจแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 7 นิสิตที่มีการอบรมกลุ่มเอกลาทางการเมืองต่างกัน จะมีความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินแตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า นิสิตที่มีการอบรมกลุ่มเอกลาทางการเมืองต่างกัน จะมีความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนิสิตปริญญาโทได้รับการอบรมกลุ่มเอกลาทางการเมืองซึ่งปลูกฝังให้แต่ละคนมีความคิดทางการเมืองต่างกัน และเมื่อได้รับการอบรมกลุ่มเอกลาทางการเมืองสูง ก็มีความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินสูงตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับที่ จักรกริช ใจดี (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยไว้โดยพบว่านิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวต่างกัน มีความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า โดยภาพรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างมีความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ทุกภาควิชาของนิสิตปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ควรมีการให้นิสิตหันมาสนใจการเมืองเพิ่มขึ้น อีกทั้งการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมยังอยู่ในระดับต่ำมาก ทางสำนักงานควรจะต้องทำหน้าที่ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในเรื่องดังกล่าวให้มากขึ้น และนิสิตควรให้ความสนใจในเรื่องนี้มากขึ้นด้วย

ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาตัวแปรอิสระอื่นๆเพราะจะทำให้ทราบได้ว่าตัวแปรใดบ้าง ที่เมื่อมีความแตกต่างกัน นิสิตปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จะมีความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินแตกต่างกัน หรือทำการศึกษาว่าตัวแปรอิสระตัวแปรใดบ้าง ที่มีอิทธิพลในการพยากรณ์เกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

สรุป

ผลการวิจัยพบว่า นิสิตปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินในระดับปานกลาง และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า นิสิตปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่มีปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ หน่วยงานที่สังกัด

รายได้ต่อเดือน และปัจจัยด้านการรับข้อมูลเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน และการอบรมกล่อมเกลาก่อนการเลือกตั้งที่ต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินแตกต่างกัน แต่นิสิตปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ภาควิชาที่สังกัด และอายุการทำงาน ที่แตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินไม่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

จักรกริช ใจดี. 2542. **ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.**

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จีระศักดิ์ ลีลิตรธรรม. 2547. **ความรู้ความเข้าใจของนิสิตที่มีต่อบทบาทและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา**

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540: ศึกษาเฉพาะกรณีนิสิตระดับ

ปริญญาตรีภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย

เกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นภัศวรณ เตชะสีป. 2544. **ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลของสมาชิก**

สภาและคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอเมือง

จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นุกูล สันฐิติเสรี. 2550. “บทบัญญัติว่าด้วยองค์การอิสระและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.” **รัฐสภาสาร** 55(11): 21–65.

บุรณศิริ อ่วมปราณี. 2546. **ความรู้ความเข้าใจของนักข่าวต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ**

พ.ศ.2540: ศึกษาเฉพาะกรณีนักข่าวโทรทัศน์และนักข่าวหนังสือพิมพ์ในเขตกรุงเทพมหานคร.

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มานิตย์ จุมปา. 2555. **คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ.2550) เล่ม 2. พิมพ์ครั้งที่ 3.**

กรุงเทพมหานคร: บริษัท วี.พี. (1991) จำกัด.

ฤทธิ์ชัย บุญตัน. 2548. **ความรู้ของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์เกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา.**

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สหัสชัย โลจายะ. 2543. **ความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่พักอาศัยในพื้นที่รับผิดชอบของบังคับการ**

ตำรวจนครบาล 6 เกี่ยวกับการทำวิสามัญฆาตกรรมของเจ้าพนักงานตำรวจ. วิทยานิพนธ์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรม, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุภาภรณ์ จันทร์พัฒนา. 2546. **ความรู้ความเข้าใจของข้าราชการที่มีต่อระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้น**

ผลงาน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เอกภพ ลิ้มปิบูล. 2548. **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์**

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์,

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Bloom, Benjamin S., J. Thomas Hastings and George F. Madaus. 1971. **Handbook on formative and summative evaluation of student learning.** New York: McGraw – Hill.